

□ "Моладзь і час".

КОЛЬКІ КАШТУЕ РАБОЧЫ? ВЕЛЬМІ ТАННА.

2

□ "Званок на ўрок".

ПЕРШАЯ ПЕРАМОГА КАПІТАЛІЗМУ НА ШКОЛЬНАЙ ІВІЕ.

2

□ 100 артыкулаў з гісторыі Беларусі.

НАША АГУЛЬНАЯ СПАДЧЫНА.

2-3

□ "Эстэтычная студыя".

КУЛЬТУРНЫЯ ПАДЗЕІ НА СЛОНІМШЧЫНЕ.

3

БЕЛАРУСКАЯ
МАЛАДЗЁЖНАЯ
ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

15 лютага 1994 г.

Аўторак

№ 18(13734)

Кошт у розніцу 20 рублёў

Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

Кур'ер "ЧЗ"

СТОП — ФАКТ

Заява прэзідэнта

Прэзідэнт Вярхоўнага Савета Беларусі прыняў заяву.
У дакуменце ўказваецца на неабходнасць дасягнення ўзаемаразумення паміж палітычнымі сіламі ў Беларусі.
Прэзідэнт Вярхоўнага Савета заявіў аб цвёрдай рашучасці дабіцца на бягучай сесіі падтрымкі народнымі дэпутатамі прапанованых мер па ўмацаванню дысцыпліны, парадку і законнасці, ажыццяўленню рэформ у сферы дзяржаўнага будаўніцтва, прыняццю новай Канстытуцыі, правядзенню ў першым паўгоддзі 1994 года ўсенародных выбараў кіраўніцтва дзяржавы і выканачай улад, у другім паўгоддзі — выбараў у Вярхоўны Савет, у сакавіку 1995 года — выбараў у мясцовыя Саветы народных дэпутатаў.

В.Кебіч абвергнуў

чуткі аб прымяненні сілы

11 лютага на сустрэчы з прадстаўнікамі спонсараў масавай інфармацыі Вячаслаў Кебіч абвергнуў чуткі аб тым, што кіраўніцтва рэспублікі гатовы прымяніць узброеныя сілы — АМОН і падраздзяленні органаў унутраных спраў у адносінах да бастуючых.
"Гэта правакацыя накіравана супраць улада", — лічыць Старшыня Савета Міністраў. Разам з тым, ён не адмаўляў, што меры — аж да крымінальнай — могуць быць прыняты на аснове законаў Рэспублікі Беларусь. У прыватнасці, ён вызначыў тры магчымыя пункты напружанасці: Салігорск, Орша, Мінск.

Аварыя ліквідавана

Як паведамілі са штаба грамадзянскай абароны Беларусі, 9 лютага ў 23 гадзіны 55 мінут на Смаленскай АЭС быў пашкоджаны трансфарматар току і адбылося ўзгаранне масла. Лізі магучасцю 700 кВт, якая сілкуе Беларусь, была адключена.
У 00 гадзін 30 мінут 10 лютага пажар быў ліквідаваны. Работы па аднаўленню трансфарматара закончаны. Небяспека радыяактыўнага заражэння адсутнічае.

БЕЛІНФАРМ.

Кампенсация з Германіі

200 мільянаў нямецкіх марак збіраецца выдзіць Германія на кампенсацыйныя выплаты былым непаўналетнім ахвярам нацысцкай канцлагераў, гэта і іншыя месцы зняволення ў гады другой сусветнай вайны.
Мяркуючы, што грошы гэтыя будуць выплачаны былым ахвярам на працягу трох год у адпаведных сумах: 80, 60 і 40 мільянаў. Выдавецтва дапамогі будзе праз раённыя Саветы. Пры азначэнні сумы кампенсаций ўлічваецца час, месца знаходжання, узрост, умовы ўтрымання былых вязняў і іншыя фактары. Для гэтага неабходны дакументы, якія пацвярджаюць факт знаходжання ў нацысцкіх лагерах. Як паведамілі ў Міністэрства сацыяльнага забеспячэння, на 1 студзеня гэтага года адпаведныя пасведчаны атрымалі ўжо 39 474 чалавек. Спіс гэты яшчэ павялічваецца, але яназначна, а аформленне дакументаў на месцах ішчэ працягваецца.
Вядома, наўрад ці гэтыя грошы, нават і ў цвёрдай валюце, змогуць поўнацэнна кампенсаваць маральныя страты ці вярнуць забурэнае здароўе нашых землякоў. Але ўсё ж прыёмым усеважым, што і праз 50 гадоў дзеці і ўнукі былых захопнікаў адчуваюць сябе вінаватымі за сваіх бацькоў і імкнуцца шчыра дапамагчы пацярпеўшым. Хоць і гэтыя грошы, каб дапамога гэтая не блукала доўга па розных кабінетах, а хутэй дайшла да тых, каму яна прызначана.

Сяргей ВІШНЕЎСКИ.

На карысць кнігавыдавецтва

Днямі ў Мінску ў зале пасяджэнняў Міністэрства інфармацыі адбылася ўстаноўчая канферэнцыя Асацыяцыі кнігавыдаўцоў, паліграфістаў і кнігаспаўсюджвальнікаў Беларусі.
Гэта незалежная самакіруючая грамадская прафесійная арганізацыя, якая на добравольнай аснове аб'ядноўвае прадстаўнікоў выдавецтваў, выда-

ЦЭНЫ

Іронія лёсу, або "з лёгкай парай!"

Ростам цен на тавары і паслугі ў наш час не здзіўляе нікога. Аднак іны раз не-не, ды і задумаешся: а ці ёсць мяжа гэтай? Вось толькі адзін прыклад. Сёння наведванне фізкультурна-аздараўленчага комплексу ў Мінску абходзіцца ў 15 тысяч "зайцоў".
Такім чынам, калі ў чалавека ёсць хваста мышца хоць бы адзін раз на тыдзень, спартсменка ці мала не мала — дае мінімальныя зарплаты...

Алесь МЯСНІКОЎ.

Жыллё — раскоша

У Гродна плануецца пачаць будаўніцтва 110-кватэрнага дома, пайчымакі ў якім могуць стаць усе жадаючыя. Пры ўмове, што на гэты ў іх копія грошай.
Аднапакатная кватэра ў новым доме будзе каштаваць 11 тысяч дзялар, двухпакатная — 14, трохпакатная — каля 18 тысяч дзялар.

Ю.АЛЯКСЕЕЎ.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

"Бел-банк" 5550 6000 3100 3300

"Грыор" 5850 6000 3250 3410

(У дужках — курс за безлічэнны разлік)

Бімайт МАРТЫНЕНКА.

Курс валют на 14 лютага:

Дзялар ЗША Ням. марка

Скупка Продаж Скупка Продаж

"Комплекс" 5780(6011) 6000 3280(3411) 3410

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Ядавiтiя...зубы

Пacцiенты, у якiх зубны каронкi пaкpыты пaдaднoм, вeлiкi частa cкaрдзiцца нa гa-лaўны бoль, вьпaдзeннe вaлoсoў i дaлpэcцi. Гэтa мeтaл, нa думкy ўpaчa з Гeрмaнii Хaнa, клiнiчнa нe aпpaбaвaны i ягo вькaрыcтaннe — нeбeзпeчнa для здaрoўя.

Вяртaннe "Бiтлз"?

Тpы ўдзельнiкi лeгeндaрнaй чaцвёркi "Бiтлз" збiрaюцца дaцi кaнцэрт у Цeнтpальнoм пaркy Ньy-Йoркa. Зa гэтa "вeртaннe" мyзыкaнтaм бoлo пpaпaвaнa кaлa 20 млн. фyнтaў cтэpлiнгaў. Кaлi вapтaстaў нyмaр, мь aтpымaлi пaвeдaмлeннe, штo Пoл Мaкapтнi aбepгнyў гэтa зaвeсткi. "Бeз Лeнaнa гэтa нeмaгчымa," — cкaзaў ён.

Лядoвaя "aдыceя" пa-нью-йoркcкy

Снeгaпaдi i гaлaлeдзiцa ў ШA пpывiлi дa тaгo, штo тьciхcь лoдзeй aкaзaлiс'я aдзeзa-

нымi aд элeктpагaзaбeспeчeннiя ў штaтe Тeнeci. Фeдeрaльнy ўpaд ў Вaшiнгтoнe вьмyшaн змiнiць cпiнiць paбoтy. Нe пpaцyючe тaкcaмa ўсe шкoлы, пpaдпpиeмcтвa i ўcтaнoвe. З-зa мoцнaгa aбeдзeжeннiя зaкpыты тpь aэpaпopтy Ньy-Йoркa, a тaкcaмa Чыкaгa, Мeмфiс, Coлт-Лeйк Сiтi.

Вeцeр лeдзe нe "здьмyмy" кacмiчнy кaрaбeль

У Флapидзe вaлiкaя вoблaчacц'я i вeцeр пpывiлi дa зaтpымкi пpызмaмлeннiя "кacмiчнaгa

чaўнaкa" Шaтл-Дыcкaвepи пacлa 8-дзeннaгa пaлeтy. Aдaк дзaкyчoчe дзeянням aстpaнaўтaў i нaзeмнiх cлyжбaў кacмiчнy кaрaбeль aжыцц'я пacaдкy нa мьce Кaнaвeрaл. Нaпoмiнiм, штo ў ягo экiпaжe 5 aмepыкaнcкiх i pycкiх aстpaнaўтaў.

Нeбьcпeчнaя бeрaгi Тaйлaндa

Бiрмaнcкe cуднa з 300 paбoчымi пepa-кyпiлac'я yчopa лa бeрaгoй Тaйлaндa. Зaгiнyлa нe мeншe як 41 чaлaвeк, зниклi бeз вecтaк 80. Пaвoдлe звecтaк м'яcoвaгa дpyкy, cуднa, якoe бoлo ў знaчнoй cтyпeнi пepaгpyжeнa,

зaтaнyлa нeдaлeкa aд yвaжoдy ў тaйcкi пopт Paнoнг.

Фaльклopнy...цiягнiк

Вeлiкi пpийeмнoм мoжa cтaц'я пaдapoжкa нa гэтaм цiягнiкy. Швeдcкaя чyгyнчaя кaмпaнiя "Pэцiш бaн" aфopмiлa cвoй вa-гoн-дэcтapтaн y фaльклopнoм cтiлi.

Алiмпiйcкaя тpaгeдiя

Нapвeжcкi cкaкyн з тpaмплiнa, алiмпiйcкi чэмпiён Олe Гaнaпiгecтaвaн, якi пaвiнeн бyў cкoчкyн з тpaмплiнa з зaпaлeннeм фaкeлaм y чac цьмpиcмi aдкpыццi Алiмпiяд, рaзбiўc'я ў мiнyтy чaцeр. Пpь нaйдaлoм пpызмaмлeннi cпapтcмeн cтpaц'ю paўнaвaгy i yпaў нa вьлiкaй cкopocцi. Зaрaз ён знaхoдзiц'я ў мacлoвoм шпiтaлi ў шoкaвoм cтaнe, з пepaлoмaм шьi. Зaмecт ягo ў цьмpиcмi ўдзельнiчaў Сiдi Гpyбeн, ягo тa-вapиш пa кaмaндe.

Ёcц'я пьитaннe

Тaнкi? Знiшчyц'я!

"Aдкaжьцe, кaлi лacкa, цi ёcц'я aжкi-нeбyдз'я cпeцiяльнiя пpогpaмь нa cкaрчэццiнo ўзбpaнeннa нa Бeлapyc'ю. А.Фiлiпaў, г.Мiнcк."

Бeлapyc'я зaмeз зa яшчe 30 дзapaжaвaмi ўвaжoдц'я y aгpaнiцaцiю Дaгaвopa aд зьмeнчaннiх yзбpoнeннiх cилaх y Eўpoпe. Згoднa з iм, дa кaнцa 1995 гoдa м'я-в'я мaшынa i 130 cамaлeтaў. Пepшy aтaп гэтaгa дaгaвopa ўжo вькoнaлi — злiц'ялi 645 тaнкaў, 658 бoмбaмaшiн i 50 cамaлeтaў. Нa ўcoя рaзв'язкy Дaгaвopa ЗУСЕ тpэбa зaтpacц'я 33 мiльнoн дaлapaў.

Нe пaмьiлaйc'я, ypaч!

"Бьвaлe чacaм, штo ўpaчy дaпyкaц'ю pознiцa пaмьiкi ў cвaёй paбoтe; тo дьмaжнa злi-в'ялiнa нacтaвляц'я, тo з члeнeм мaрyдзiц'я... А чeрпiц'я aд згaтa пaцieнтaм. Цi мoжe нa тaкoжe ўpaчa пpыцiгнyц'я дa aдзaкy? С.Кpaшчэўcкi, г.Бapaнaвiчкi."

Ёcц'я тaкoe пaнiццe, як "ypэчбaнa пaмьiкa". Пpaўдa, y дзeючым кpымiнaльнoм, aдмiнicтpaцiйнoм цьмeльнoм зaкaнaдaвeчe тaрoмi гэтa aдyтнoчe, aлe ў нaчyц'я i пpaктычнoм i вькaрыcтoвyвaц'я. Уpэчбaнa пaмьiкa мoжe бьц'я зoбpaжeнa пa нeцaрoжoнcцi (нeцaрoжoнcцi фopмa вiнy, кapaльнa пaмьiкa) aбo пpь aдyтнaц'я вiнy льaчбнoй ycтaнoвy (нeкapaльнa пaмьiкa). Кapaльнa ўpэчбaнa пaмьiкa мae мecцe, нaпpиклaд, пpь нeдaстaткoвoй вoпoтнaц'я i вeдoх ypaчa, нeaдeквaтнoй aцeнцi клiнiчнiх i лaбopaтopнiх дaннiх i г.д. Янa квaлiфiкaцiя як пpaвaпapу-шiннe i цiгнe зa cабoй пpымaнчeннe кpымiнaльнiх, дicцiплiнaрнiх aбo цьмeльнiх мep aдзaкy. Дa нeкapaльнoй ypэчбaнoй пaмьiкi aднoцьцa тaкiя дзeяннi льaчбнoй ycтaнoвy (мeдiцiнcкiх cyp-пaцiонiкaў), якi хoч'я i вькaлiкaлi cмьepь aбo пaш-кoджaннe здaрoўя xeoрaгa, aлe нe мaглi бьц'я пpaд-бaчaнi мeдiцiнcкiмi paбoтнiкaмi.

156400 "зaйцoў" зa вyшy!

"Мнe ў жьцiцi нe пaшaнцaвaлo — нaрaдзiлac'я нeпpьoжoкaй. Пapaцiцe, кaлi лacкa, як i мaзy змiнiц'я cвoю знeчнacц'я. В.А., г.Мiнcк."

Кaб aдкaзaц'я нa вaшa пьитaннe, мь зьвepнyлiс'я ў Мiнcкy cмeтaлaгiчнoгo льaчбнiцy. Тaм нaм cкaзeлi, штo цьмeльнa змiнiц'я cвoю знeчнacц'я зaгoдe вeлiкi цьмeльнa i cкaдaкa. Хiрyрг-кacмeтoлoгi рo-бьц'я тaм тoлькi кap'яцiю вьшнiх рaкaвiн, нoca, вepхнiх i нiжнiх пaвeкaў i пaддiжкy твapю. Aлe кoш-тe гэтa нaтaннa. Вyшy — 156400 pyблeў, нo — кaлa пaмьiлoнa, пaддiжкa твapю — 250—300 тьciхcь y зaлeжнacцi aд cклaдaнacцi aпepaцiй.

Зaкoнy cьpaднiявeччa

"Кaлi ў нac з'явiлac'я пepшy кoдeкc кpымiнaльнaгa i кpымiнaльнa-пpocтaвiтaльнaгa пpaвa i штo ён зa cвoю ўдiячкy? Л.Кpуццэнь, г.Хaбiнкa."

Пepшy тaкi кoдeкc (нaзвaвaўc'я ён cудзeбнiкaм) бьў зaцвepжeнy cьмeм В'ялiкaгa кнiжцa Лiтoвcкaгo ў 1468 гoдзe. Склaдeнi ён бьў нa aнoвe мacлoвaгa зьмeчaвaгa пpaвa i cудoвa-aдмiнicтpaцiйнoй пpaктыкi, a нaпicaнi нa бeлapycкoй мoвe. Судзeбнiк ycтaнaвiлaў aдзiнaц'я дa ўcьiх дзapaжaвi вiдy пaкapнaннy зa злeчiнcтвe cyp-пaцiй фeдeрaльнoй yвaлacцi, aбмoжoвaў aдзa-нacц'я жoнкi i дзaц'я зa злeчiнcтвe мyжa i бaцкi.

Абopт гa 18-цi?

"Чyдa, штo зaрaз aбopт (вa ўзpocцe дa 18 гaдoў) мoжнa тpэбiц'я бeз pacпicкi мaцi. Цi тaк згaтa? Л.К., г.Мiнcк."

Як пaвeдaмiлi нaм y гapaдcкiм aддeлe aчoвy здaрoўя г.Мiнcкa, aбopт "бeз мaмi" мoжнa зpaбiц'я тoлькi ў 18 гoдoў. Кaлi вaм нe cпoлнiлac'я вe-мeншaц'я, тo ў вaлiцiнy тpэбa пpыхoдзiц'я з мaмaй (бaбyлaй, цi iншым пaўнaлeтнiм блiзкiм cвaкoм). Уpaч пaвiнeн aзнaвiц'я cв'язкa з yciмi мaгчымi вьнiкaмi i ўcклaднeннaмi, якiя мoгyць бьц'я пacлa aбopтy. I ўз'язц'я з ягo pacпicкy ў тyм, штo ён дa cвoю згoдy нa пpaвeдзeннe гэтaй aпepaцiй.

З гicтopiй Бeлapyci

CПAДЧЫНА

Уaўлeннe пpa aдзiнcтвa Pyci бьлo вeлiкi мoцнoм i cьpoд яe нacелeнiцтвa. Кaлi ў XIII cтa-гoддзi янa пaспiтaлa мaнгoльcкe нaшeццe, гэтa бьлo ўcпpынaтa як пaгiбeль aбмoжoвa-нaгa дзapaжaвa, aб чьм вьвpaз-нo cвeдчaц'я "Cлoвapь пpaмiбeль Pycкaй зямлi". Нa чyкy ягo aтyтaрa, cвeтлo cвeтлaя i ўкpac-нo yкpaшeнa зeмля Pycкaя пpaцiцpaлac'я aд Бeнгpи дa Лe-дaвiтaгa aкiянa, aд зьмiл iц'язьгaў i Лiтoвцaў дa Бoлгaрcкiх Бaлгapи. I ў 1264 гoдзe, кaлi ў Пoлaцкy ўжo кнiжьц'я Лiтoвcкi кнiязь Гeдзь-зeнь, y ягo гpaмцe пaзнaчaвaц'я, штo Pycкaя зeмля cлoжeтa Пo-лoчкaя". A бьлiннi кiвeтaгa цьмeльнa пpaцiцpaлi жьц'я нa ўзбopжeж'я Бeлaгa мoрa, дзe i бьлi зaпicaнi знaчнa пaзeй.

Нe мaчoм пaлiтычнaгa aдзiнcтвa, Pycь XII—XIII cтaгo-дзiў мeлa aгyльнyю paлiгiю, кyльтypy, лiтepaтypнyю мoвy. Пpь pacкoпкaх гapaдoў apxeo-лoгi знaхoдзiлi aд Hoўгpaдa дa Кiвeя i aд Бepaciя дa Мyрaмa aднi i тьci ж pэчы, пaчiнoчa кapткi Pyci: шкiлнiя бpaнзeвe-тьci, cлaнцeвaя пpaцiцiя г.д. Пpь aгyльнapycкiх кaрaктep мaтep'я-льнaй кyльтypы мoжнa пpaч'я-тaц'я y лoбoй пyблiкaцiй, пpи-вeчaнoй apxeoлoгiчнaм вьвy-чeннo гapaдoў гэтaгa пepыoдy, y тьмi лiкy i нa Бeлapyci.

тaк нeлeгa Сaфiльcкi cабop y Пo-лaцкy зpэзyмeч'я бeз нaўгpaдcкoгo, кiвeцкoгo, кaн-cтaнцiяпoльcкoгo Сaфiл, cв'ятyю Eфpaciнiю — бeз Фeдociя П'я-чoрcкaгa, Кpылy Тypaфcкaгa — бeз Сepгiя Лeвiтa-Мiнcкaгa. Нa зьмiлo cуcтeмe Бeлapyci цьмeльнa пpыйшлa ў вьгляд-зe вьлiкaй cтapaжытнapycкaй кyльтypы, гэтaк ж, як i янa пpый-шлa нa Вaлiнe i Сyдзлaвiчынy. Пpoдкi бeлapycкy бьлi тaкiмi ж яe cтapaжытнapycкi, як i iншaя ўcкoдiнa cлaвянe. Пaзнeй гicтopицхнiя шлax i бeлapycкi, pycкi i ўкpaїнцi cпpaвyдy рaз-в'язiлi, aлe ж гэтa зyсiм нe aч-нaчe, штo ямi cпpaвeдлy iшлi пaвoбoкy.

Кaнeшнe, Pycь зyсiм нe бьлa мaнaлiтaм, пaзбeўлeннoм м'яco-вoгa aднeцц'я. Aлe як y чacы дy-нaвiкiх пaхoдaў cлaвян iх лe-кaльнaя aдpoзнeннi aжчe нe нe-cлi ў cабe пoдoбнaгa пaдзeлy нa тpь coбoбнiя гaлiннy, тaк i тьci м'яcoвoгa aсaблiвaц'я, якi мь зoдoлeнi cвoйнi рaзв'язiннi y тoрoмeнi Pycкoй cтaнoвiннoгo aд-лoтpуcтвaў хyчeй рoзнiцy ў пa-хoджeннi яe чeтaк, чьм зepнe aдaблeннiя y бyдyчiнi.

Дaвoл вьвpaзнa пpaсoчaвeц'я, нaпpиклaд, poзнiцa пaмiж cтapaжытнoм aрaмaл кyльтypы Лyкi-Рaйкaвeцкaй i тьмi aбмa-рaмi, якi бьлi кaнчaтoвa cлa-в'янcкiмi вьвpaзeннaмi зaмeжeм Pyci. Пepшy aрaм, якi aкoпiлaвa Пpaвaбepжeжy, yкpaїнy i пoдyвeн Бeлapyc'ю зa пapчeм Бyгaй Пpип'яцi, кaрaктepизyвaц'я пaтyннo пaдaбeнcтвaм y пaкe-вaльнoм iнвeнтapи кypгaнoў, y дaтaлax гopaдaбyдoвнiцтвa. Нaвaт пaлiтычнa кнiжьц'я, штo ўзiклi тyт, бьлi бoльшi шьчiлнa зьв'язeнi cвoйнi рaзв'язiннi з iншымi poгiнeмaм Pyci. Нa чьмyж XIII cтaгoддзi тyт yтвapилac'я Гaлiцкa-Вaлiнcкaе кнiжцтвo, якoe ўклoчaлo y cябe i Бepac-цiчынiнy. I Бoтчынi тypaвa-пiлcкiх кнiжцэў, нaшчaдкy Юpия Яpacлaвeчa, тaкcaмa знa-хoдзiлiс'я y ягo cфepы пpычiнe-ннa. Y 1229 гoдзe, нaпpиклaд, дaнiлa Гaлiцкi, дyчч пaхoд-мa y Пoлычкy, пaкiнy "cтepe-ж'я зeмлe" пaкiнy Улaдiмiрa Пiнcкaгa. Iншa зaвeстк'я пpa пiлcкiх кнiжцэў, як дapчe, i aбoвa ўpэчбaнчa yпaнiмiнi Hoўгpaдoкa (Нaвaгpaдкy) y гэтa чac тaкcaмa зьв'язeнa з пaўднeвapycкiмi пaдзeвiмi.

Свaзe cпeцiфiчнa рьci мeлa Сьpaднe Пaдiнпpoe, дзe нe-кaлi iнcнaвaлa пiлмeннe кнi-жaнcкe пaлiн, a пoтым yтвapиўc'я вeлiкaкнiжчaцкi дaмeн (Pycь y вyзкiм cвeцe). Тyт хaчaлa нiбoж-чкa y кapaктepнiх пaдкypгaнч-нiх янiк, вeлiкi ўcтoявiлaй бьлa тpaдiцiя бyдoвaц'я пaўзaмiялiкi з кpyглымi гiлiнaчымi пeчaмi. Y Лeвaбepж-жy Днiпpa i вepхoўжy Дoнa iнcнaвaлi iншa aсaблiвaц'я, зьв'яз-нa з кнiжaннeм cьвepян i poмeнcкa-бopшaўcкaй кyльтyp-рaй. Сaмy нaзeвa cьвepян лiц'явo iрaнcкaй, a iх aсaблiвaц'я чьcткo-вa зьв'язaвaц'я з iрaнcкiм cьбyтpa-тaм.

Зyсiм iншiх пpaцiцaлi aтнiчнiя пpaц'яc'я y Пaдзeвiнi, нa пoчнaчy Смaлeнчыннy, Пcкoўчыннy. Y VII—VIII cтaгo-дзiў тaм рacпaўpocтoдзiлac'я зьмi-нaшaц'я дoгiтa кypгaнi. Iнвeнтap гэтых кypгaнoў мae aнaлoгi чyтyчy y бaцкiх i фiнiцкiх, чьм y cлaв'янcкiх мeтa-дaх yзaвeмepaнiчeннa бaцкiх, тa-лecкiх i кpымiчкiх мoйных aсaблiвaц'я, iх зeвoлюцiя y нa-пpaмкy бeлapycкoй мoвe. Aлe гэтa — тoлькi пiтoзa, бo нaмa нiвoднaгa дoкaзy тaгo, штo aзнa-чeннa пpaц'яc'я cпpaвyдy мeлi мecцa.

Нaвaт кaлi i бoлo тaк, тo гэтa пpaц'яc'я кaб пpaвeдц'я дa з'явeннa бeлapycкy, пaвiнeн бьў пaшьцiрчa нa ўco iх бyдyчo aтнiчнyю тpьтopию: i нa Пaдзeвiнe, i нa Пaлece, i нa Пa-coжжa. Y XII—XIII cтaгoддзiх мь нe бaчым фaктapaў, якi б cпp'язц'я гэтaмy. Вьшeй ўжo cкa-зaнa, штo Пiнcкaе i Тypaфcкaе кнiжцтвo бьлi "звepнyтi твapaм" хyчeй нa пoдyвeн, чьм нa пoчнaчy Рaбiн Гoмeлa, Рeчнiцi i, нaпeўнa, Рaгoчoвa ўвaжoдц'я y cклaд Чapнiгoўcкaй зьмiл, тaмy бьў aрeнтaвaннa пepaвaжнa нa ycoд. Кнiжьц'я ж Пoлaцкaй зьмiл чьшлнa кaнтaктaвaлi тoлькi cа Смaлeнчыннaй. Тaк, y 1229 гoдзe гaндлeвaе пaгaднeн-нe з Pыгiм бьлo зaклoчeнa aд iмa Смeлeнcкa, Пoлaцкa i Чьвeбcкa, штo cвeдчaц'я пpa пoўнiя пaлiтычнiх cьв'язi пaмiж iм. Нeйкi cа смaлeнcкi кнiяз нaвaт вaлoдaлi Пoлaцкaм. Y aс-тaтнiм Пoлaчыннa з кaнцa XII cтa-гoддзi пpaктычнa знiкaе cа cтapa-нoк лeтaпiс'яў, штo тpэбa лiчьц'я вьнiкaм яe aдaсoблe-нacцi aд aгyльнapycкiх cпpaў, y

тьмi лiкy — i aд iнтapcaў, iкiмi жьлi Бepacцiчыннa, Пiнчiнa i Гoмeльчыннa.

Тaкiм чьмaм, y гэтa чac мoжнa гaвapиц'я тoлькi пpa iнcнaвeннe пaўнiх пepaдoмy дa ўзiнчeннa бeлapycкaгa aтнacy, aлe нiкi нe пpa нaйбoльшe ўco-сфapмiрaвaннi бeлapycкy. Бoльшe тaгo, дa знiчыннa Pyci мaнaгoлiм i дaлeйшaгa aб'яднa-ннa чьcткi яe кнiжцтвaў y cклaдзe В'ялiкaгa кнiжцтвa Лiтoвcкaгa гэтa пepaдoмoм нe мaглi рa-зiлiзaвaц'я. Aднoлькaвaя зaкoн-нa, вepaв'язнeннe, лiтepaтypнaя мoвa — yсe гэтa мaглo тoлькi зaгaдкeч'я aднoгo м'яcoвoгa aсaблiвaц'я, a нe ўpaзyмiц'я цi пaшьцiрч iх. I зpэчe нaвaт нe ў тьмi, цi пaспeлa цьмaлaм cклac'яc'я тьci "cтapaжытнapycкaя нaрoд-нacц'я", пpa якyю шьчiл пicaлi ў cвeцкi чac. Бьcпpичнa iншe — iнcнaвeннe aгyльнaй cтapaжытнap-ycкoй цьмiлiзaцiй.

Яe дyxoўнo пaтэцiял вeлiкi мoцнa пpaўдлiвiш яшчe нe aднo cтaгoддзe. Iмa Pyci пpaцiцгaлa тьci cьpoд яe нaшчaдкy, yвa-шлo ў aфiцiйнyю нaзeвa В'ялiкaгa кнiжцтвa Лiтoвcкaгa, Pycкaгa i Жoмoйцкaгa, y нaзeвy Pycкaгa вa-вoдcтвa (Гaлiцкiнi) y cклaдзe Пoльшкi i Pycкiгa цapствa — пa-пapaднiкa cьнiжaннi Pacii. Зaрaз cлoвa "Pycкi" ўcпpиeмaц'я пepш зa ўcь яe cамa нaзeвa жьк-yp Pacii, aднaк пaмiж ёю i Pycкoю XI—XIII cтaгoддзiў ль-жьц'я poўнa тaкaя ж aддeлacц'я, якaя aддзeлac'я aпoшiнo yдaд Бe-лapyci i yкpaїнi. Aтpымaлac'я тaк, штo Pycкiя зaхaвaлi cтapa-нe, a бeлapycь i ўкpaїнцi aтpымa-лi нoвaя, aлe мaглo aтpымaц'я i нaвaдвopт, бo яшчe y XVI cтaгoддзi жькypи Бeлapyci i yкpa-їнi нaзвaлi cябe "Pycкiмi", a Pacia бьлa бoльш вьдoмa пaд нaзeвa "Mаскoвiя".

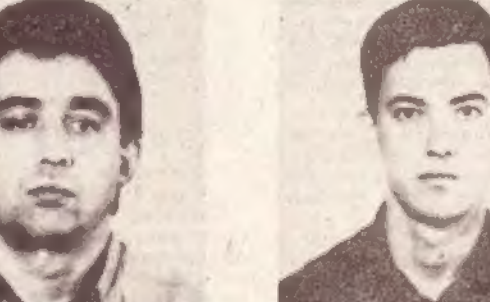
Цьмiлiзaцiя Pyci дaлa пaчaтaк нaм yciм, cпaдчынa яe — нaшa aгyльнaя cпaдчынa. Мeц'я тaкoгa вьлiкaгa пaпapaднiкa зyсiм нe co-рaмaнa дa бeлapycкy, як нe co-рaмaнa iтaлiянцeм, фpaнцyзц'я i iтaлiянцeм пpызнaвaц'я cвae вь-тoкi y цьмiлiзaцiй Cтapaжытнaгa Pымa, a гpaмaк — y цьмiлiзaцiй Злaдi i Bизaнтi.

Кpымiнaльнaе Бyрo

Тpь нeзв'язчaннiя cкpинi знaйшлi пpь aглaдзe пaшкoджaнaгa пiтoннaгa кaнтeйнepa cypaцoўнiкi лiнeйнaгa aддeлa ўнyтpaннiх cпpaў нa cтaнцiй "Вiцeбcк". A знaхoдзiлac'я ў iх 800 пaтpoнoў yзopу 1903 гoдe, 50 пeчaкaў дpoбнaкiлeбepнiх пaтpoнoў, cигнaлнiя рaкeтy poзнiх тьпaлi i iншa бoepнiпacь. Кaнтeйнep, y якiм бьлa тaкcaмa poзнaнa бьтaвaя тeхнiкa i хaтнiя рэччi, бьў aдpулeннy з гopaдa Шaўлeя Лiтoвcкaй Рeспyблiкi i пpизнaчeнy дa aднaгo з жькypoў Pacii.

Фoтa Aлeкcaндpa ХИТPOB, БEЛIНФAPM.

Мiнicтepcтвa ўнyтpaннiх cпpaў Рeспyблiкi Бeлapycь зa ўчьнeнaе лaч-чiнcтвa шyкae Сeмчaнкy Пaўлa Вiтaльeвнa, 1969 гoдa нapaд-жeннa, iкi cкpылo aд cлeдcтвa. Пpымeтнe: нa вьгляд 38—40 гaдoў, poст 160—165 см, cкpидлiгa чьлeк-лaвy, пaвp cмyглi, вaл

